

WANDA KIAŁKA

Wanda Kiałka, z domu Cejkówna, urodziła się 15 grudnia 1922 roku, wychowała się na wileńskim Zarzeczcu w robotniczej rodzinie. W czasie wojny wstąpiła do konspiracji. Początkowo służyła jako łączniczka, później sanitariuszka. Brała udział w operacji „Ostra Brama”. Razem z rozbrojonym przez Sowietów oddziałem została zamknięta w obozie w Miednikach Królewskich. Po tym jak partyzanci masowo odmówili wstąpienia do Armii Berlinga, zostali wywiezieni do Kaługi. Pani Wandzie, wraz z innymi dziewczętami, udało się dość szybko stamtąd wrócić na skutek „porozumień” między rządem lubelskim i sowieckim.

Po powrocie do rodzinnego Wilna bardzo szybko zaczęły się kolejne aresztowania. Ukryła się wraz z innymi partyzantami w lesie. Po podstępym aresztowaniu przez Sowietów – znalazła się w więzieniu w Wilnie, z którego została przetransportowana do Moskwy na Łubiankę. Tam była przesłuchiwana w związku z procesem Leopolda Okulickiego. Po Łubiance trafiła do więzienia na Butyrkach, a potem wywieziono ją z powrotem – bydłącym wagonem – do Wilna, gdzie sowiecki rząd skazał ją na dwadzieścia lat katorgi i pięć lat pozbawienia wolności.

Po miesięcznym transporcie w bardzo złych warunkach, Wanda Cejkówna znalazła się w Workucie, gdzie pracowała w kopalni węgla. Tam należała do grupy słynnych „pięcioraczków” – wraz z czterema koleżankami stanowiły swego rodzaju konspiracyjną grupę poetycką. Pisały wiersze, które potajemnie zapisywały na zdobytych skrawkach papieru, a gdy wracała z zesłania, przemyciła je zaszyte w czapce. Dzisiaj są uważane za unikalne świadectwa życia polskich zesłańców w sowieckich łagrach.

Na zesłaniu Pani Wanda przebywała w latach 1945 – 56. Wspomina życie w ciągłym stresie, gdyż przez większość czasu więźniowie polityczni byli osadzeni razem z kryminalistami. I kobiety miały codzienną styczność z recydywistami, którzy nie odnosili się do nich bynajmniej z szacunkiem. Po powrocie do Polski, wraz z mężem – Stanisławem Kiałką – osiadła we Wrocławiu.

Opracowanie Dominik Rozpędowski – Stowarzyszenie Odra-Niemen